

מקורות לפרשת וישלח תשפ"א – המשמעות העמוקה של איסור גיד הנשה

1. **בראשית לב:** ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר: וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו ... ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צלע על ירכו: על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה.

משנה חולין צט,ב: גיד הנשה נוהג ... בבהמה ובחיה בירך של ימין ובירך של שמאל, ואינו נוהג בעוף, מפני שאין לו כף. **גמרא:** רבי יהודה אומר אינו נוהג אלא בירך אחת והדעת מכרעת של ימין ... וטעמא מאי [למחלוקת רבנן ורבי יהודה]... דאמר קרא 'ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו', כאדם שחובק את חברו מלפניו וידו הימנית מקיפה מאחוריו ומגעת עד כף ימינו של חברו [ולכן האיסור הוא בירך ימין של הבהמה]. ורבנן דאסרי בשתי הירכות שבא מאחורי יעקב והיכהו בשני הצדדים. **רמב"ם מאכלות אסורות ח:** אין אסור מהתורה אלא [הגיד] שעל כף הירך בלבד, אבל שאר הגיד שלמעלה מהכף [בתחתית השדרה] ושלמטה [עד הברך] ... אינו אסור אלא מדברי סופרים בלבד.

ליקוטי שיחות ל/148: כשעושים זכר למאורע מסוים, צריך להיות המזכיר דומה לעניין הנזכר. כמו 'זכר ליציאת מצרים' בחג הפסח, שעושים כל מעשה הלילה דרך חירות, וכך 'זכר למעשה בראשית' בשבת על ידי שבייתה [כללית] ממלאכה. ומדוע הזכר לדבר כללי (הצלת יעקב שהיא רמז על הצלת כלל ישראל מידי בני עשו) הוא רק באיסור פרטי דגיד הנשה שהוא רק פרט במאורע? והאיסור מצומצם לפרטי נגיעת כף ירך יעקב, אף שאין בפרטים אלה חשיבות לכללות ההצלה?

2. **חזקוני:** בדין לקנוס בני ישראל מאכילת גיד הנשה, שהניחו אביהם הולך יחידי ... והם היו גיבורים והיה להם לסייעו אם יצטרך... ומכאן יהיו זרזים במצוות לוייה ולכך ליווה יעקב את יוסף.

זוהר וישלח צט: למה נקרא גיד הנשה, שהוא מנשה (משכיח) בני אדם מעבודת בוראם. והמלאך שהתאבק עם יעקב לא מצא מקום בגופו שיכול להתגבר על יעקב כי כולם היו חזקים ולא נמצאה בהם חולשה. ויגע בכף ירכו בגיד הנשה, דהיינו יצר הרע שהוא מינו ומקומו ומשם בא היצר אל האדם.

ספר החינוך מצווה ג: משרשי מצווה זו, שתהיה רמז לישראל שאף שיסבלו צרות רבות בגלויות מיד העמים ומיד בני עשו, שיהיו בטוחים שלא יאבדו אלא לעולם יעמוד זרעם ושמם... לפי שאותו מלאך שהיה שרו של עשו רצה לעקרו ליעקב מן העולם, וציערו בנגיעת הירך [שהוא סמל ל'יוצאי ירכו', זרע יעקב] וכך זרע עשו מצער לזרע יעקב, ולבסוף תהיה ישועה מהם כמו שמצינו באבינו שזרחה לו השמש לרפואתו וכן יזרח לנו השמש של משיח וירפאנו מצערנו ויגאלנו אמן במהרה בימינו.

3. **ירושלמי שביעית ט:** רבי שמעון בן יוחאי היה חבוי במערה ... בסוף שלוש עשרה שנים אמר: אצא ואראה מה קול בעולם? יצא וישב על פי המערה וראה צייד פורס מצודתו ללכוד ציפורים. שמע בת קול אומרת: 'דימוס' [רחמים] וניצלה. אמר: ציפור מבלעדי השמים – לאבדון, כל שכן בן אדם. **חולין סג,א:** רבי יוחנן כי הוה חזי שלך, אמר (תהלים לז,א) משפטיך תהום רבה

מורה נבוכים ג יז-יח: אין אני מאמין בשום אופן שעלה זה נשר בהשגחה, ולא שעכביש זה טרף זבוב זה בגזרת האל ורצונו הפרטי ... ולא שדג זה חוטף תולעת זאת משטח פני המים בחפץ אלוהי פרטי. כל זה, לדעתי, במקרה לחלוטין ... כל אחד מאישי בני אדם אשר השיג מאותו השפע האלוקי מנה יתרה, כפי איכות החומר שלו, תהיה ההשגחה בו יותר בהכרח... ולכן לא תהיה ההשגחה באישי כל מין האדם באופן שווה, אלא יהיו להם יתרונות זה על זה כיתרונות שלמותם האנושית ... אבל הסכלים הרשעים ... ירד מעמדם ונכללו במערכת בעלי החיים, נמשל כבהמות נדמו, ולפיכך הוקלה הריגתם.

אמרי פנחס [רבי פנחס מקוריץ, תלמיד הבעש"ט] עמוד קעט: אדם צריך להאמין שאפילו קש המונח על הארץ הוא בגזירת השי"ת שגזר להיות מונח שם, ואני שמעתי כמדומה בזה הלשון: יש השגחה פרטית איך תהא מונחת עם הקצוות לכאן או לכאן.

ליקוטי שיחות ל/150: דרכה של אשת חיל ... שכל פרטי חפצי ביתה יש להם חלק במטרה הכללית של הנהגת הבית, עד שהכל הוא בחשבון ובאופן דלא חסר ולא יתר - לא חסר משהו להנהגת הבית ואין דבר מיותר (שאינו משמש למטרה זו). ואם כן הדבר בחיי עקרת בית פשוטה – על אחת כמה וכמה להבדיל הבדלות עד אין קץ אצל בורא העולם ומנהיגו ... שכל אחד מפרטי הנבראים בעולם נוגע להשלמת הכוונה העליונה בעניין הבריאה... והשגחתו ית' היא באופן כזה, שהפרטים החשובים ביותר או הנראים מעוטי הערך, כולם מושגחים באופן שווה. ועניין זה מודגש במצוות גיד הנשה, שהזכר על כללות הצלת יעקב, נקבעה דוקא על פרט שבפרט, ללמדנו שגם פרט טפל נוגע לכללות ההצלה.